

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26 kwietnia 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił Z. Ł. prawa do wypłaty odsetek. W uzasadnieniu decyzji Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że w związku z okolicznością, że decyzja przyznająca świadczenie z dnia 24 kwietnia 2019 r. została wydana zgodnie z obowiązującymi przepisami, a wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 7 lutego 2019 r. nie zawierał informacji o należnych odsetkach, to tym samym brak było podstawy do ich wypłaty.

/decyzja k.8 plik I akt ZUS/

W dniu 6 czerwca 2019 r. do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wpłynęło odwołanie Z. Ł. od ww. decyzji, w którym wskazał, że nie zgadza się ze stanowiskiem organu rentowego. Skarżący podkreślił, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych swoją decyzją naruszył art. 118 ust.1, 1a i 2 ustawy o emeryturach i rentach, gdyż w jego ocenie to właśnie organ rentowy ponosi odpowiedzialność za zaistniałą sytuację. Zdaniem skarżącego brak wypłaty świadczenia w przewidzianym terminie był skutkiem błędnego działania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, a tym samym powinien on otrzymać należne odsetki. Z. Ł. wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznania prawa do odsetek od wypłaconej emerytury za okres od 1 czerwca 2017 r., tj. daty ustalenia prawa do renty do dnia 23 kwietnia 2019 r. tj. daty wydania decyzji o ustaleniu prawa do renty.

/odwołanie k.3 – 3 odwrót/

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego oddalenie.

/odpowiedź na odwołanie k.4 – 6/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca Z. Ł. do dnia 31 maja 2017 r. był uprawniony do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy. W dniu 6 kwietnia 2017 r. złożył wniosek o ustalenie prawa do renty na dalszy okres.

/okoliczność bezsporna/

Decyzją z dnia 18 czerwca 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił Z. Ł. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, opierając się na orzeczeniu komisji lekarskiej (lekarz orzecznik orzeczeniem z dnia 12 maja 2017 r. stwierdził, że wnioskodawca nie jest niezdolny do pracy, a wskutek rozpoznania sprzeciwu komisja lekarska orzeczeniem z dnia 12 czerwca 2017 r. ustaliła, że ubezpieczony nie jest niezdolny do pracy).

/decyzja k.76 plik II akt ZUS/

Odwołanie od powyższej decyzji złożył Z. Ł..

/okoliczność bezsporna/

Wyrokiem z dnia 24 maja 2018 r. Sąd Okręgowy w Łodzi zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał Z. Ł. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od 1 czerwca 2017 r. na stałe. Sąd Okręgowy podniósł, że dokonane w toku postępowania ustalenia uzasadniają zmianę zaskarżonej decyzji także w zakresie ustalenia, że częściowa niezdolność do pracy ma charakter trwały w związku ze schorzeniami wnioskodawcy, które nie rokują poprawy, co w konsekwencji daje podstawę do przyznania ubezpieczonemu prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy na stałe. Ubezpieczony z uwagi na stopień zaawansowania choroby jest osobą częściowo trwale niezdolną do pracy. Wynika to w sposób jednoznaczny z treści opinii biegłych hematologa, co potwierdził biegły z zakresu medycyny pracy.

/wyrok k.100 , uzasadnienie k.104 - 106 akt o sygn. VIII U 1590/17/

Apelację od powyższego orzeczenia złożył Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

/okoliczność bezsporna/

Wyrokiem z dnia 7 lutego 2019 r. Sąd Apelacyjny w Łodzi: zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, iż przyznał Z. Ł. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy do dnia 31 maja 2022 roku (pkt 1 wyroku); oddalił apelację w pozostałej części (pkt 2 wyroku); zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T. na rzecz Z. Ł. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję (pkt 3 wyroku). W ocenie Sądu biegli hematolog i biegły z zakresu medycyny pracy w swoich opiniach nie wykluczyli całkowicie możliwości poprawy funkcjonowania wnioskodawcy, a tym samym nie można wykluczyć, że wnioskodawca, chociażby okresowo, odzyska zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji.

/wyrok k.185 , uzasadnienie k.195 – 201 odwrót akt o sygn. VIII U 1590/17/

Skargę kasacyjną od powyższego orzeczenia złożył pełnomocnik Z. Ł..

/okoliczność bezsporna/

Wyrokiem z dnia 12 maja 2021 r. Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 19 lutego 2019 r. i oddalił w całości apelację organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 24 maja 2018 r. w sprawie VIII U 1590/17 (pkt 1 wyroku) oraz zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T. na rzecz Z. Ł. 240 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym. W ocenie Sądu argumentacja Sądu Apelacyjnego w Łodzi ma charakter czysto hipotetyczny i nie znajduje oparcia w ustaleniach (diagnozie) i wnioskach opinii biegłych hematologa i specjalisty z zakresu medycyny pracy. Co więcej, biegli sugerowali, że stan zdrowia ubezpieczonego będzie się raczej pogarszał z upływem czasu, ponieważ taki jest przebieg stwierdzonej u niego choroby nowotworowej (szpiczaka plazmocytoowego). W ocenie Sądu szczególna sytuacja zdrowotna, w jakiej znajduje się ubezpieczony, powinno wiązać się z przyznaniem mu stałej renty na podstawie art.13 ust.3 w związku z art.59 ust.1 pkt 1 ustawy emerytalnej.

/wyrok k.232 , uzasadnienie k.232 - 242 akt o sygn. VIII U 1590/17/

Decyzją z dnia 16 lipca 2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T., wykonując wyrok Sądu z dnia 12 maja 2021 roku, przeliczył rentę Z. Ł. od dnia 1 czerwca 2017 roku, tj. od daty wyroku Sądu.

/decyzja k.143 plik I akt ZUS/

Powyższy stan faktyczny był w sprawie niesporny, nadto Sąd Okręgowy ustalił go na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, w tym w aktach rentowych i w aktach sprawy o sygnaturze akt VIII U 1590/17.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje :

W ocenie Sądu odwołanie wnioskodawcy zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do treści art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2021 roku, poz.423) jeżeli Zakład - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

W myśl przepisu art. 118 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2022 roku, poz. 504), organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120.

Stosownie zaś do ust. 1a wyżej zacytowanego przepisu w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

Przez wyjaśnienie „ostatniej niezbędnej okoliczności” trzeba rozumieć wyjaśnienie ostatniej okoliczności koniecznej do ustalenia samego istnienia prawa wnioskodawcy do świadczenia. Jak wskazał Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyroku z dnia 19 stycznia 2012 roku, III AUa 1549/11 (LEX nr 1124837), wyjaśnienie okoliczności niezbędnej do wydania decyzji oznacza dokonanie czynności mającej na celu ustalenie stanu faktycznego, czyli przeprowadzenie dowodów i ich ocenę.

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 11 września 2007 roku, P 11/07 (OTK-A 2007 Nr 8, poz. 97) stwierdził, że poprzez wyjaśnienie „ostatniej niezbędnej okoliczności” trzeba rozumieć wyjaśnienie ostatniej okoliczności koniecznej do ustalenia samego istnienia prawa wnioskodawcy do świadczenia, a taką okolicznością jest w świetle art. 14 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wydanie orzeczenia w przedmiocie niezdolności do pracy przez Komisję Lekarską ZUS w sprawie o prawo do świadczeń uzależnionych od niezdolności do pracy. Powołany przepis stanowi bowiem, że orzeczenie Lekarza Orzecznika, od którego nie wniesiono sprzeciwu lub co do którego nie zgłoszono wadliwości, albo orzeczenie Komisji Lekarskiej, stanowi dla organu rentowego podstawę do wydania decyzji w sprawie świadczeń przewidzianych w ustawie, do których prawo jest uzależnione od stwierdzenia niezdolności do pracy oraz niezdolności do samodzielnej egzystencji.

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 21 czerwca 2012 roku, III UK 110/11 (Legalis nr 537327) uznał, że wydanie orzeczenia w przedmiocie niezdolności do pracy oraz jego kontrola dokonywana przez głównego Lekarza Orzecznika Oddziału stanowią niezbędne etapy postępowania prowadzonego przez organ rentowy w sprawach o świadczenia rentowe, a zarówno Lekarz Orzecznik, jak i główny Lekarz Orzecznik Oddziału działają w ramach organu rentowego. Dlatego też ich ewentualne błędy muszą być uznane za błędy organu rentowego ze wszystkimi konsekwencjami, także wynikającymi z zastosowania art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych.

Wprawdzie, jak podnosił organ rentowy – wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 7 lutego 2019 r. nie zawierał informacji o należnych odsetkach, a tym samym w ocenie organu rentowego brak było podstawy do ich wypłaty, to jednak wbrew twierdzeniom Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, brak zamieszczenia w sentencji wyroku takiego orzeczenia nie pozbawia ubezpieczonej możliwości ubiegania się o odsetki za opóźnienie w wypłacie świadczenia.

Zgodnie bowiem z ugruntowanym orzecznictwem Sądu Najwyższego i Sądów Apelacyjnych, brak orzeczenia organu odwoławczego o odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, o którym mowa w art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, nie pozbawia ubezpieczonego prawa do odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2011 r., I UZP 2/11, OSNP 2011/19-20/255, wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 13 listopada 2013 r., III AUa 317/13, Legalis nr 747070 oraz z dnia 9 maja 2013 r., III AUa 1700/12, Legalis nr 732616, wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 27 września 2012 r., III AUa 424/12, Legalis nr 733870, wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 2 października 2012 r., III AUa 485/12, Legalis nr 733157). Jak zauważył Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 24 marca 2011 roku, I UZP 2/11 (OSNP 2011/19-20/255), w wyniku nowelizacji ustawy emerytalno- rentowej aktem zmieniającym z dnia 23 stycznia 2009 roku (chodzi o ustawę z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS, Dz. U. z 2009 r. Nr 42, poz.

338) ustawodawca nie tylko sprecyzował treść art. 118 ust. 1a przez stwierdzenie, iż dniem wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji jest dzień wpływu prawomocnego orzeczenia sądu tylko wówczas, gdy organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie tej okoliczności, ale i nałożył na sąd przyznający prawo do świadczenia obowiązek rozstrzygnięcia z urzędu o tej odpowiedzialności, tj. rozstrzygnięcia zarówno stwierdzającego taką odpowiedzialność, jak i jej brak. Niezamieszczenie tej treści rozstrzygnięcia w sentencji wyroku nie jest jednak równoznaczne z orzeczeniem negatywnym i nie pozbawia ubezpieczonego prawa do odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia.

W niniejszym postępowaniu, w którym wnioskodawca domaga się wypłaty odsetek od przyznanego z opóźnieniem świadczenia, dopuszczalne, a wręcz konieczne - jest prowadzenie postępowania dowodowego na tę okoliczność.

O winie organu rentowego rodzącej odpowiedzialność za nieustalenie prawa do świadczenia (a w zasadzie nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji o przyznaniu świadczenia) można mówić jedynie wówczas, gdy w oparciu o dostępne temu organowi dowody (w szczególności zgromadzone w aktach rentowych) można jednoznacznie rozstrzygnąć o przysługiwaniu zawnioskowanego świadczenia (wyrok Sądu Apelacyjnego w K. z dnia 16 kwietnia 2013 roku, III AUa 1460/12, LEX nr 1311965).

Przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe prowadzi do wniosku, że organ rentowy ponosi odpowiedzialność za opóźnienie w wypłacie wnioskodawcy renty z tytułu niezdolności do pracy.

Biorąc pod uwagę sporną w sprawie dotyczącej prawa ubezpieczonego do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy okoliczność faktyczną, którą było istnienie u niego niezdolności do pracy, istotne w kontekście prawa do odsetek jest stwierdzenie, czy organ rentowy w ramach udzielonych mu kompetencji i nałożonych obowiązków podjął określone działania zmierzające do wyjaśnienia tej okoliczności warunkującej prawo do żądanego świadczenia.

Podkreślić należy, że w dniu wydania decyzji z dnia 18 czerwca 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych miał wszystkie niezbędne dane pozwalające na wydanie rozstrzygnięcia zgodnego z żądaniem. W postępowaniu sądowym toczącym się pod sygn. akt VIII U 1590/17 nie ustalono żadnych nowych przesłanek wypłaty świadczenia, których wykazanie ciążyłoby na ubezpieczonym, a które nie były znane organowi rentowemu. Biegli którzy wypowiadali się o stanie zdrowia badanego w tej sprawie dysponowali taką samą dokumentacją medyczną, jak Komisja Lekarska ZUS, która oceniała stan jego zdrowia w dniu

12 czerwca 2017 r. Na etapie postępowania sądowego odwołujący nie przedkładał żadnej dokumentacji medycznej. Wszystkie zatem dane, jakie posiadali biegli sądowi, znane były również Komisji Lekarskiej ZUS. Nie ulega również wątpliwości, że zarówno Sąd I jak II instancji były przekonane o tym, że wnioskodawca jest częściowo niezdolny do pracy z uwagi na stan zdrowia, a jedyna różnica dotyczyła długości okresu na jaki powinno zostać przyznane świadczenie.

Niemniej jednak, wobec faktu, że wyrokiem z dnia 12 maja 2021 r. Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 19 lutego 2019 r. i oddalił w całości apelację organu rentowego, to tym samym przesądzona została prawidłowość wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 24 maja 2018 r. Zatem wobec faktu, iż Sąd Okręgowy w Łodzi prawomocnym wyrokiem zmienił decyzję organu rentowego z dnia 18 czerwca 2017 r. i przyznał Z. Ł. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od 1 czerwca 2017 r. na stałe, stwierdzić należy, że organ rentowy wydał nieprawidłową decyzję, a nastąpiło to wskutek błędu, tj. niewłaściwej oceny stanu zdrowia wnioskodawcy.

Sąd Najwyższy w powołanym już wyroku z dnia 21 czerwca 2012 roku, III UK 110/11 (LEX nr 1227452) wskazał, iż błąd organu rentowego skutkujący jego „odpowiedzialnością odsetkową” może stanowić efekt błędu w wykładni lub niewłaściwym zastosowaniu prawa oraz błędu w ustaleniach faktycznych. Jeśli zatem wydanie nieprawidłowej decyzji w sprawie o rentę z tytułu niezdolności do pracy byłoby następstwem niewłaściwej oceny stanu zdrowia osoby ubiegającej się o to świadczenie dokonanej przez Lekarza Orzecznika lub głównego Lekarza Orzecznika Oddziału, a więc następstwem niewłaściwych ustaleń faktycznych, to błąd taki należy uznać za błąd organu rentowego,

powodujący jego odpowiedzialność na podstawie art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych.

Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia 23 października 2013 roku, III AUa 425/13 (LEX nr 1388838) podkreślił natomiast, że wydanie przez organ rentowy niezgodnej z prawem decyzji odmawiającej wypłaty świadczenia w sytuacji, gdy było możliwe wydanie decyzji zgodnej z prawem, w szczególności, gdy ubezpieczony wykazał wszystkie przesłanki świadczenia, oznacza, że opóźnienie w spełnieniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność, choćby nie można było mu zarzucić niestaranności w wykładni i zastosowaniu prawa.

Podzielając w pełni powyższe poglądy, uznać należało, że skoro wyjaśnienie okoliczności mających wpływ na prawo odwołującej do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy nie nastąpiło dopiero w postępowaniu sądowym, a organ rentowy dysponował materiałem dowodowym pozwalającym na dokonanie ustaleń faktycznych, umożliwiających wydanie decyzji przyznającej ubezpieczonej prawo do takiego świadczenia rentowego, to nie może być mowy o wyłączeniu jego odpowiedzialności za opóźnienie w wypłacie wnioskodawcy renty z tytułu niezdolności do pracy.

W niniejszej sprawie ostatnią okolicznością niezbędną do wydania decyzji przyznającej

Z. Ł. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy było wydanie przez Komisję Lekarską ZUS orzeczenia z dnia 12 czerwca 2017 r. o stanie zdrowia wnioskodawcy. Następnie, organ rentowy miał 30 dni na wydanie decyzji w sprawie o rentę. Stosownie do treści § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 1 lutego 1999 roku w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustalaniu lub wypłacie prawa świadczeń z ubezpieczenia społecznego (Dz. U. z 1999 r. Nr 12 poz. 104) - odsetki wypłaca się za okres od dnia następującego po upływie terminu na ustalenie prawa do świadczeń lub ich wypłaty, przewidzianego w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń - do dnia wypłaty świadczeń. Odsetki przewidziane w art. 85 ust. 1 ustawy systemowej od kwoty świadczenia (wyrównania świadczenia) przyznanego wyrokiem sądu w sytuacji, gdy organ rentowy z naruszeniem prawa odmówił jego przyznania, nalicza się więc od upływu terminu, w którym organ rentowy powinien był wydać prawidłową decyzję uwzględniającą wniosek (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2007 r., III UK 37/07, OSNP 2008/21-22/326).

W przypadku odwołującego termin 30 dni upłynął w dniu 12 lipca 2017 r., a zatem za miesiące czerwiec – lipiec 2017 r. organ rentowy pozostaje w opóźnieniu dopiero od dnia 13 lipca 2017 r. Natomiast już za pozostałe miesiące pozostaje w opóźnieniu od 11 – go dnia każdego miesiąca, mając na względzie, iż termin płatności renty ustalono na 10 – każdego miesiąca.

Reasumując, w tym stanie faktycznym i prawnym, Sąd zmienił zaskarżoną decyzję z w ten sposób, że przyznał skarżącemu prawo do wypłaty odsetek od wyrównania renty za okresy:

- od dnia 1 czerwca 2017 roku do dnia 31 lipca 2017 roku - od dnia 13 lipca 2017 roku do dnia zapłaty,
- od dnia 1 sierpnia 2017 roku do dnia 23 kwietnia 2019 roku (czyli do dnia, do którego wnioskodawca żądał wyrównania) – od dnia 11 - go każdego miesiąca od kwoty wyrównania renty za dany miesiąc do dnia zapłaty.

Mając na względzie powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 i 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku, oddalając przy tym odwołanie w części żądania przyznania odsetek od dnia 1 czerwca 2017 roku.

S.B.

z/

odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełn.ZUS, wypożyczając akta ZUS